

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy óra 50 lei.
Nagyváradon: egy óra 40 lei.

Főszerkesztő: HEGEDÜS NÁNDOR
Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károlyi herceg
(Szilágyi Dezsdé)-utca 6.

Antiszemita zavargások Jassiban

A zabolátlan antiszemita agitáció lany-
ka kezelése egyre nagyobb botrányokat
ermel. Ma már a román közélet legjobb-
ai — élükön Jorgával — megkonditják a
részharangot, hogy energikusan figyel-
neztessék a kormányt a féktelen izgatás
gyászos következményeire. Mert Románia
gazdasági helyzete különösképpen nem
engedi meg azt a luxust, hogy az ország-
ban zsidóellenes tüntetések és pogrom-
mozgalmak harapódnak el és ezzel vég-
eg megingassák a külföld bizalmát Romá-
nia iránt. Jassi mindig fészke volt a huli-
gán-izgatásoknak, mióta azonban Cuza ta-
nár állott a pogromhősök élére, azóta a
mozgalom csápjai kezdik az országot be-
názni. Jassi most meg akarta mutatni,
miként kell antiszemita heccet csinálni
ugy, hogy az egész világ tudjon róla. Teg-
nap a diákok ugyanis nemcsak az egyete-
men rendeztek botrányokat, hanem beha-
toztak a zsidóktól lakott utcákba és ott a
tömeg több házat lerombolt. Ennyit mond
egyelőre a szájszavú jelentés, de ez egy-
naga éppen elég arra, hogy a közvélemény
a legnagyobb felháborodással követelje,
hogy a kormány végre tetteivel is, bizo-
nyítsa be, hogy nem áll a cuzista mozga-
lom háta mögött, amit az ellenzéki lapok
rónak róla, amit azonban nem tudunk se-
hogységgal elhinni. A legdöntőbb cáfolat
azonban csak egy lehet: fel kell oszlatni az
antiszemita szervezeteket és szigorúan
meg kell büntetni a rombolók és merény-
lők minden bűnös cselekedetét.

A diákmozgalmakat köztudomás sze-
rint kihasználja a csöcselék és ennek a
huligánmunkának a sara ráfröccsen a diá-
ságra is. Éppen ezért első sorban maguk-
nak a diákoknak kellene megtisztítani
szociális akciójukat minden antiszemita
salaktól. Esméljenek rá, hogy az ország-
nak milyen horribilis károkat okoznak a
pogrom-heccék, hogy ezek a hírek mennyi-
re alarmirozzák a nyugati közvéleményt
és járulnak hozzá ama bizalmatlanság nö-
veléséhez, amelyet az ország közgazdasági,
közigazgatási és jogi funkciói iránt anélkül
is sajnos táplálnak.

Lapunk zártakor érkezett bukaresti je-
lentés szerint a katonaság a tüntetések al-
kalmával rendkívül fegyvermezzetben és kor-
rektül viselkedett. A kormány látva a szo-
moru eseményeket, a legszigorúbb paran-
csot adta ki minden zavargás elfojtására.
Minden gyűlést, amelyről gyanítani lehet,
hogy tulmegy a törvényes kereteken, be-
tiltanak és minden utcai felvonulást vagy
csoportosulást fegyveresen akadályoznak
meg. A kormány felhívást bocsájt ki az
összes katonai és polgári hatóságokhoz,
hogy minden antiszemita megmozdulást
éber figyelemmel kísérjenek és azok kitö-
rését, ha kell, karhatalommal is csirájában
akadályozzák meg. Moldvában, Besszará-
biában és Bukovinában különösen szigo-
ru intézkedéseket léptetnek életbe, mert a
Cuza-féle agitáció főleg itt dolgozik legzi-
vósabban, míg a regát és Erdély talaja ke-
vésbé alkalmas az antiszemita tobzódások-
ra és az erdélyi román közvélemény kü-

lönben is élesen elítél minden olyan moz-
galmat, amely az ország presztizsét alá-
ássa és így a konszolidációt évekre vissza-
veti.

A jasszi zavargásokról a Rador ezeket
jelenti:

A jasszi diákgyűlést, amelyet ma kel-
lett volna megtartani — a kormány az
utolsó pillanatban betiltotta. Egy diákcsa-
pat behatolt az egyetem épületébe bezu-
zta az aula ablakait úgy, hogy a rendőrség
és katonaságnak kellett közbelépni, akik a
zavargókat eltávolították az egyetem épü-
letéből. A rombolók ellen megindult az el-
járás.

A tegnapi jasszi diákszavargásról pót-

Letartóztattak egy egyetemi tanárt

A jasszi diákszavargásokról a követ-
kező részleteket jelentik:

Az antiszemita diákság tegnap dél-
előttre hívta össze a diákkongresszust
Jassiba s ezt a kongresszust arra akarták
felhasználni, hogy nagyarányú tüntetést
rendezzenek a zsidósággal ellen. A hatósá-
goknak tudomására jutott a készülődés
és jelentést tettek erről a belügyminisz-
ternek. A belügyminiszter ugyszólván az
utolsó órában, ma kora reggel telefonon
intézkedett s a diákkongresszus megtartá-
sát nem engedélyezte.

A diákság azonban, amely az ország
minden részéből Jassiba sereglett a hirde-
tett diákkongresszusra, délelőtt fél tizen-
egy órára hatalmas tömegben gyülekezett
a metropolia épülete előtt, ahol napirend
szerint a kongresszus megnyitása előtt ün-
nepi istentiszteletnek kellett volna lennie.
A metropolia kapui azonban zárva voltak.

A diákság, amely hatalmas tömegben
lepte el a metropolia épülete előtti utte-
tet, hangosan követelte az istentisztelet
megtartását, miután azonban a kongres-
szust a miniszter nem engedélyezte, a
templom kapui sem nyitak ki. A diákság
sorából erre előlépett Stupei lelkész és a
nyílt utcán tartott rövid istentiszteletet,
amelyet a diákság levett kalapokkal hall-
gatott végig.

Az istentisztelet végeztével a diákság
zárt sorokban vonult az egyetem felé.

A diákság azonban az egyetem épüle-
tébe nem juthatott be. Az egyetem előtt
erős katonai és rendőri készség vont
kordont, s az épület kapui zárva voltak.

A diákság vezetői és a készség pa-
rancsnokai között heves szóváltás keletke-
zett, amely azonban nem sokáig tartott,
mert a felizgatott diákság neki rontott a
kordonnak. Egy pillanat alatt heves harc
fejlődött ki az egyetem előtt s kölcsönösen
alapos verekedés kezdődött, amelynek fo-
lyamán a prefektúra igazgatóját is ütlegel-
ték a diákok. Jorga ügyészt pedig heves ki-
fakadásokkal illették.

Délelőtt tizenegy órakor a diákságnak
sikerült a kordont áttörnie s az egyetem
épületének ablakait betörve, behatolni az
épületbe, ahol aztán izgatott hangulatban,

lőlag még a következőket jelentik: A diá-
kok a kongresszus betiltása után az utcán
istentiszteletet tartottak az elesett diákok
emlékére, majd minden áron be akartak
hatolni az egyetem épületébe. A rendőrség
ellenállása közben a rendőrprefektúra
igazgatóját és több rendőrtisztet tetteleg
bántalmaztak. Ezután a diákok lázító rö-
píratokat szórtak szét a városban. Zelea
Codreanu ismert antiszemita vezért letar-
tóztatták. Tegnap este a diákok uiból tűn-
tető felvonulást rendeztek, amelynek so-
rán összejöttek a katonasággal. A diá-
kok a katonaság közé égő fáklvákat dob-
tak. Számos sebesülés történt. Közben a
diákok a zsidónegyedbe vonultak, ahol
számos házat leromboltak és kiraboltak. A
mozgalmak élén Cuza, az ismert antisze-
mita vezér áll.

csoportokba verődve tárgyalták az ese-
ményeket.

Jassiból jelentik még: Délben fél egy
órákor az egyetem épületében az egybe-
gyűlt diákság megkezdte a kongresszust
zárt ajtók mögött, amelynek lefolyásáról
ezideig a nyilvánosságra még semmi sem
került, s este hét órákor még folyik.

Az egyetem körül a belügyminiszter
telefonintézkedésére erős katonai és rend-
őri készség áll, hogy minden esetleges
rendzavarást megakadályozzon.

A délután folyamán a lakosság egyre-
sze kivonult az utcára és ott szakadatlan
tüntetést rendezett. A polgárság estére
népgyűlést hirdetett.

Este nyolc órákor Bukarestbe érke-
zett telefonjelentés szerint a város köz-
pontjában teljes zűrzavar uralkodik. A
Bulevard Carol és környéke teljesen el van
zárva a forgalomtól s a kivezényelt kato-
naság és rendőrség tekintettel a polgárság
készülő népgyűlésére, ezen az utvonalon
és az egyetem környékét megszállta és
kordonnal zárta el.

A diákság az egyetem bezárt épületé-
ben elbarrikádozta magát. Nyolc óra táj-
ban a hatóságok kiküldöttjei megjelentek
az egyetem épülete előtt és felszólították
a diákságot, hogy adja fel a további harcot
s a vezetőket szolgáltatassa ki. A diákság a
felszólítást a legenergikusabban vissza-
utasította, mire a katonaság teljesen körül-
zárta az egyetem épületét.

Este fél kilenc órákor az ügyészség
parancsára előállították Stelea Codreanu
egyetemi tanárt, mint a mozgalom egyik
vezetőjét s letartóztatásba helyezték. Cod-
reanut egy rendőr és egy százados kísér-
ték fel az ügyészségre.

Jassi város polgársága este megtartot-
ta a Dejan-teremben a népgyűlést, amely-
nek végeztével fűtykösökkel felszerelve az
egyetem elé akart vonulni. A Bulevard Ca-
rolon a katonaság este tíz órákor utját állta
a tüntető menetnek, mire rövid harc fejlő-
dött ki, amely azzal végződött, hogy a tün-
tetőket a Strada Pacurarba szorították. A
diákok az egyetemről éjjel fél tizenegykor
a Dejan-terembe vonultak. A városban
nagy az izgalom.

Csak a jövő év április elsejétől rendezik a tisztviselőfizetéseket

Régen vajdó kérdés már az állami és megyei tisztviselői státus és a fizetés rendezése, azonban a kormány érthető okokból húzódzik ettől. A tisztviselői fizetések emelése ugyanis a költségvetés összegét módfelett megnövelné, a kormány ezért úgy intézkedik, hogy különböző alapképekből különböző címeken drágasági és gyorssegélyekkel igyekszik a tisztviselők fizetési igényeit kielégíteni. A kormány különben is számít a megélhetési viszonyok javulására és nem akarja, hogy akkor az alapfizetést szállítsák le, hanem egyik, vagy másik segélyt szüntetnék meg fokozatosan ebben az esetben.

Sajnos, három esztendeje a megélhetési viszonyok csak romlottak, éppen ezért méltányos a tisztviselők azon kérése, hogy a kormány rendezze végre ezt a függő kérdést.

A múlt hónap folyamán az egész országban egységes akció indult és a tisztviselők közös memorandumban fordultak a kormányhoz, amelyben kérték, hogy a parlament által legutóbb megszavazott és drágasági segély címén kiutalt fizetésemelést a kormány rendes fizetésnek számítsa, vagyis a drágasági segélyt csatolják az alapfizetéshez. Ez különösen azért fontos a tisztviselőknek, mert a nyugdíjba most nem számítják be a drágasági segélyeket és a nyugdíjas tisztviselő jóval kevesebb nyugdíjat kap, mint amennyi volt a segélyekkel együtt.

A kormány válasza tegnap érkezett le. A belügyminiszter értesíti a kérvényező tisztviselők képviselőit, hogy a tisztviselők fizetését a jövő évi április hó elsejétől akarja rendezni törvény útján.

Törvény a jótékonyaságról

Foglalkoztunk nemrég a szerencsének éppen nem mondható kormány-propozícióval, mely a jótékony egyesületek vagyonát Bukarestben akarja összpontosítani. Ez az intézkedés nem jelentene kevesebbet, mint százazrek újabb nyomorúságát: a nagyobb városokban egyre nő azoknak a szegényeknek a száma, akik szomorú életüket a jótékony egyesületek támogatásával vegetálják. Az összpontosított vagyonok, míg ha a legteljesebb rendben is menne az ügykezelés, az adminisztráció nehézsége folytán fenn akasztanák az egyesületek törekvő munkáját. A mai szociálpolitika mellett pedig egyedül ezek az egyesületekbe tömörített önzetlen, munkás és áldozatkész nők azok, akik tépést hasogatnak a háborús idők legkiáltóbb és iszonytatóbb fekélyeire: a társadalmi nyomorúságra.

Nehéz és csöppet sem kényelmes, sőt sokszor kellemetlen kötelesség, szamaritánus öntudat hozza össze a nyomor enyhítésére szolgáló filléreket. A kormány, mely a népjóléti minisztérium címén speciális szerveket tart fenn a szociális kérdések állandó figyelemmel tartására, most beavatkozni készült, azaz már be is avatkozott a Nőegyletek s általában a jótékony egyesületek munkájába. Egy új törvény — egyelőre ugyan nem intézkedik a vagyonok összpontosításáról —, de alkalmas arra, hogy súlyos kézzel folytató szoritást alkalmazzon a közjótékonyaság nyakán. Elismertjük és kétségkívül igaz, hogy a humanista áldozatkészséggel szemben sokszor történik visszaélés. Sokszor háborgatják a nagy tökélet, bankokat, iparvállalatokat, kereskedelmi ágakat és a magánosokat is, olyan gyűjtő-ívesek, ahol semmi bizonyosság nincs az összegyűjtött tetemes összegek hovaforrását illetőleg. A jótékonyaság visszaélését a legszigorúbban büntetni kell. De felfő, hogy ez a törvény, illetve rendelet, melyet itt alább közlünk, nem a könyöradományok álszükségességeit fogja lehetetlenné tenni, de azok útjába gördít akadályokat, nehézségeket, azokat riassza vissza önkéntesen vállalt feladatától, akik a nyomor enyhítésén anyagi jóssággal igyekeztek segíteni.

Az új törvény szigorúan körvonalozott előírásai, melyek nemcsak az egyesületekre, de magánosokra is vonatkoznak, főbb vonatkozásokban a következők:

Minden eddig kiadott gyűjtési engedély hatályát veszti. Az érdekeltek kötelesek az új törvény paragrafusaihoz alkalmazkodni s az illetékes hatóságoknál újra kérelmezni. Társadalmi, nemzeti, vagy jótékony segélyezési akciók, a közönséghez intézett felhívások csakis a népjóléti miniszter engedélyezése alapján történhetnek. Ez egyaránt vonatkozik egyéni és kollektív kezdeményezésekre, fizikai vagy jogi személyre tekintet nélkül a közadakozás igénybe vételének formájától. Miniszteri engedély kell gyűjtésre, jelvény, képeslap, virág, tombola-jegyek, füzetek, látványossági jegyek árusítására zárt helyen, vagy szabadban tartott ünnepélyek, előadások, konferenciák, kiállítások megtartására.

Minden egyéni jellegű vagy magánérdekből történő közadakozási felhívás tiltva van. Aki a közönséget nyilvános forgalmu helyen megadóztatja, hatósági közegek felhívására tartozik mutatni a munkügyi és népjóléti miniszter engedélyét.

Enyhítésül szolgál a közjótékonyasági intézmények számára a törvénynek az a passzusa, mely megengedi, hogy báliakra, estélyekre, előadásokra s az ezeken szokásos tombola- és lottó-játékokra, a miniszter helyett városokban a polgármester, községekben a megyei prefektus adhat engedélyt. Az elszámolásnál a jövedelem megállapítása jegyzőkönyvileg s az engedélyt kiadó hatósági személyek közbenjöttével ejtendő meg.

Nincs hid a vonat alatt

Elhárított vasuti katasztrófa

Bukarestből jelentik: A galac-réni vasútvonalon tegnap újból egy vasuti katasztrófát hárítottak el. A Galac felé robbogó személyvonat csak az utolsó pillanatban vette észre, hogy a fahid el van éve, illetőleg hid egyáltalában nincs a folyó felett. A vonatot pár lépésnyire a hid előtt sikerült megállítani — s így elejét vették a legborzalmasabb vasuti katasztrófának. A hatóságok azt hiszik, hogy a hidat rablók gyújtották fel, hogy a beállott zürzavarban rabolhassanak. A vizsgálat megindult.

Irredentizmussal vádolják a jugoszláviai románokat

Érdekes hírt közöl az Adeverul a Jugoszláviában megjelenő Graul Romanesc nyomán. Szombaton délelőtt Belgrádban dr. Jian jugoszláviai román képviselő vezetése mellett román tagokból álló küldöttség jelent meg Pasic miniszterelnöknek s arra kérte, hogy az alibunári polgármestert cseréljék fel másikkal, aki barátságosabb magatartású a román népkisebbségekkel szemben. Nyomban a küldöttség távozása után Miloradovics alibunári szerb ügyvéd vezetése mellett másik küldöttség ment be Pasicshoz, amely a polgármester helyén való hagyását kérte. Ezen kérelem előterjesztése közben a szerb küldöttség súlyos váddal illette a Jugoszláviában élő románokat, akik „az ország ellenségei, Románia javára dolgoznak és akiket nem szabadna a parlamentben megidézni”. Ez a súlyos vád élénk visszatetszést keltett a jugoszláviai románoknál, akik azt rossz néven veszik eddigi lojalitásukért és elítélik a jugoszláv kormányt, amelynek a vádak nyílt fülekre találnak.

A jugoszláviai román kisebbségnek nyilván igaza van. A belgrádi kormány nem cselekszik helyesen, ha egy loyális kisebbséggel szemben emelt vádaknak felül. De a jugoszláviai román kisebbség szolgálatot tenne az összes kisebbségeknek, ha elvi véleményéhez nemcsak Belgrádban adna kifejezést, hanem egy példányt Bukaresztbe is adressálna belőle. Mert itt is vannak köztisztviselők, akik nem barátságosak, sőt ugyancsak ellenséges indulatuk a kisebbségekkel szemben, itt is könnyen nyílt fülekre talál az irredenta-vád, akármilyen alaptalan is az. S amit elítélnek a kisebbségek Jugoszláviában, nem esik biz' az jól annak a másik kisebbségnek sem, amely Romániában él.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma, pénteken utoljára

Vera Violetta

Dráma 5 felvonásban.

Pola Negri - Várkonyi Mihály

Ezt megelőzi:

Csók vásár

Vígjáték 4 felvonásban.

Henny Porten - Dodd Bobby

Dorian filmek

Az Atlantic nyári moziban

csak egy napig, ma pénteken

Sarkadi Aladár

fellépte teljesen új számokkal, mozi műsor keretében, rendez helyárok mellett.

Sarkadi mai műsora:

1. A zsugori — Souppé
2. Serenata Canzone in Linqua Ungheresa
3. Münchner Bickkabaret
 1. Az öreg
 2. A hősnő
 3. A konferancier
 4. Az ifjú hős.
4. Egy hét a színésziskolán.
5. Gorkij: Nachtschl. Imitationen nach prof. Matt. Reinhard's Berliner Vorstellung

Ezzel egyidejűleg színre kerül A „TÜZ” szenzációs film-dráma 4 felvonásban. Főszerepben a világhírű Signórel és Ivette Andreyor.

Rendes helyárok.

Kezdete 9 órakor.

Nagy művészt a LYDO-ban

Szász Ilona és dr. Ferenczy Gyula művészek fellépésével

Folyó hó 22, 23, 24-én Belépődíj nincs

Elsőrangú ételek és italok, valamint figyelmes kiszolgálásról gondoskodik

Koritsig Károly

Az orvosok adója

Valahányszor új foglalkozási kategória kerül az adókiivetési bizottság elé, mindannyiszor kiújul az izgalom a társadalomban. Tegnap az orvosok kerültek sorra. Az orvosokra a bizottság megdöbbentően magas adókat vetelt ki. Ez annál érthetőbb, mert mindenki tudja, hogy ma Váradon milyen nagy a verseny az orvosok között, úgy hogy az orvosok nagy tömege keserves küzdelmet folytat a megélhetésért. De az orvost más elbírálás alá is kell venni, mint azokat az egyéneket, akik alkalmazottakkal dolgoznak, az orvos egymaga robotol, másnak a munkarejét a maga javára nem használja és bizony, ha megbetegszik, megrokkban, akkor senki se keres helyette. Az óriási adókulcs mellett tehát azok a nagy adóalapok, amiket a nagyváradai bizottság is megállapított, tarthatatlannak. Az orvosok azt mondják, hogy ha dr. Costa Romulusz kollégájuk a bizottságban nem harcolna körömszakadtáig kartársainak megnyomorítása ellen, akkor az adók még nagyobbak is lennének. Több belátást és méltányosságot kértünk, mert Várad társadalmi a megálmódott milliókat nem képes kiizzadni.

Legnagyobb adóalapot eddig Spitzer Márton dr. fogorvosnál állapították meg: 160.000 leit, ami azt jelenti, hogy 19.200 lei adót kell fizetnie, ha felebbezését figyelembe nem veszik. Utána Stolcz Gyula dr. és Fitch Áron dr. következnek, egyenként 150.000 leies adóalappal. Markovits Andor dr. nőorvos adóalapját 140.000 leire társalták, ami közel 17.000 lei évi adót jelent. Grósz Menyhért dr. és Balogh Arthur dr. egyenként 100.000 lei adóalap után fogják megadóztatni, ami 12.000 lei adót jelent. Azután így következnek az adóalapok: Welsz Sándor dr. bőrgyógyász 80.000, Major László dr. 60.000, Keszler Hermann dr. fül- és gégeorvos 50.000, Edelman Menyhért dr., Popa Demeter dr., Ilutia Teodor dr. egyenként 36.000, Fornét Miklós dr. 20.000, D. Zamfir dr. katoniorvos 18.000, Sávör György dr. 12.000, Russu Sándor dr. 10.000 lei.

* **Hölgyek érdeke felkeresni Rimanóczy-utcán Kertész Reklám női divat szövet, selyem, vászon-üzletét, mert ott az árak olcsóbbak, mint bárhol.**

A francia kormány nem tud fizetni Angliának

Londoból jelentik: A francia választójegyzéket tegnap publikálták hivatalosan Londonban. Párisban remélik, hogy a benne foglalt javaslatokat az angol-francia tárgyalások alapjául elfogadják. A válasz nem végleges; a francia kormány kész foglalkozni más oly javaslattal is, mely az általa követelt összeget biztosítaná.

A francia külügyminisztérium a kompromisszumos tárgyalásokat attól teszi függővé, hogy Anglia tegye magáévá a francia politika megmáshíthatatlan irányelveit. Ezek a következők:

1. Németországnak a passzív ellenállását meg kell szüntetnie.
2. Franciaország maga részéről minimum huszonhat milliárd arany márkát követel. Hitelezőinek követelése arányában jogot támaszt még további követelésekre.
3. A német kölcsön biztosítására le kell kötni megfelelő zálogokat.

Választ az angol kormánytól nem várnak egyhamar, mert Baldwin szombaton elutazik és Poincaréval csak üdülése után találkozik.

Hir szerint a német kancellár a birodalmi gyűlés külbizottságában a pénteki ülésen fog válaszolni a francia jegyzékre és Poincaré legutóbbi beszédére.

A francia sárga könyvvel kapcsolatban a német lapok megállapítják, hogy Poincaré a burkolódzás dacára ragaszkodik a produktív zálogok gondolatához és hogy

Franciaország a megszállott területeken tartóssá akarja tenni uralmát és a német lakosságot a kényszerű munka jármába fogja. Anglia ezt az eljárást nem ismeri el jogosnak.

sem gyakorlati értékűnek. Szerinte az idegen főnhatóság az annexiónál is rosszabb.

A francia lapok általában élesen írnak a jegyzék következményeiről. A Temps következőket írja:

— London megmondotta már, hogy megnyit akar tőlünk kapni. Jó lenne most már, ha azt is megmondaná, hogy honnan és hogyan. Amíg ezt nem tudjuk, a jövőteli probléma megoldhatatlan. A szövetségeseknek legfőbb érdekük lenne megfigyelni, hogy minő hatása lesz Stressemann és a német szocialisták szövetségesének a német pénzügyekre.

Franciaország gyanakodással fogadja a német szocialista szövetségést, mert tapasztalat szerint a szocialisták még sohase javították meg valamely ország pénzét. Franciaország egész hiába vár Németországtól fizetéseket.

A többi francia lapok is hasonló szelvényben írnak és megállapítják, hogy

a francia-angol megértés útja még igen messze van.

A francia jegyzékkel foglalkozva az angol sajtó véleménye az, hogy a közeledés irányában semmi haladást sem jelent. Az egész világ közvéleménye Anglia nézetén van, mert Franciaország makacsul kitart erőszakos politikájával mellett

s mert még egy pártatlan pénzügyi vizsgálóbizottság kiküldésének is utijában áll.

A világ egyre nagyobb kedvetlenséggel nézi a Ruhr-megszállás bonyodalmait.

Angol kormánykörökben egyelőre még tartózkodnak a francia jegyzék bármiféle bírálatától.

Római politikai tényezők remélik az olasz-német megegyezést és valószínűnek tartják, hogy Stressemann elhatározza magát a Mussolini által javasolt ötvenmilliárd fizetésére, melyből Olaszország megelégednék tíz százalékkal. Stinnes és Schneider tárgyalásai nagyban alátámasztják a közvetlen megegyezés útját.

Egy letűnt nemzedék

Rozvány György

Írta: Lovassy Andor

A tizenharmadik század végén, de még inkább az 1821. év tavaszán kitért görög szabadságharc leverése után, igen sok előkelő görög család vándorolt be Magyarországra. Az ügyes, élelmes és vagyonos kereskedő-nép, biztos és szilárd gyökeret vert új otthonában. Alig volt város, vagy jobb módú falu, melynek meg ne lett volna a maga görögje. Hova lettek? Beolvadtak más népek, köztük a magyar nép tengerébe.

Nagyszalontán én már csak két családot ismerem közülök: a Rozványt és az Astrit; melyeknek bevándorolt elődei, egymás mellett levő telken, a piac egyik szegletében két csinos, emeletes házat építettek: két kalickát.

Különös házak voltak azok. Egyforma, mint két tojás; alól a bolti helyiség, az emeleten pedig a lakószobák; udvara egyiknek sem volt. Az első emeletes házak valának ezek a hajdúfészekben. Az öreg Astrit meg a felesége nagy és szép időket láthattak; mert már a hatvanas évek derekán, közel voltak a nyolcvan esztendőhöz, ha ugyan túl nem haladták, de azért dolgoztak élük fogytáig, alkonyuló vénségükig. Kora reggeltől késő estig a boltban árulták a sirtinget, kartont, tűt, cernát, meg a finom jó árpacukrot. Fiu örökösiük nem volt, csak egy leányuk. A család neve tehát elenyészett. Azonban annál szebben virágzott a Rozvány-család. Köztiszteltetben és közbecsülésben állott annak minden tagja. Az öregek a szellemi művelődés minden eszközét megszerették gyermekeiknek. A gyönyörűséges Rozvány Bettinek, — ki később Berzsek József honvédőrnagyhoz ment férjhez, Arany János volt a nevelője. Egykori tanítványának, a szép görög leánynak az emlék-

könyvébe írta a nagy költő azt a szép verset, mely így kezdődik:

En láttam a bimbót, én láttam azt,
Midőn érezve a nyájas tavaszt,
Kezdett kifejlenni . . .

A Rozvány-család férfi tagjai is szeretett tagjai voltak a szalontai társadalmi és közéletnek, kivétel nélkül. Különösen Rozvány Györgynek volt nagy népszerűsége; hiszen a szalontai nemzetőrökkel együtt, Bem táborában, mint tiszt, vitézül végigküzdötte a magyar szabadságharcot. Később, mint ügyvéd, önzetlen és bölcs tanácsadója lett a lakosságnak.

Érdekes ember volt: szerette a szépet, az irodalomban épp úgy, mint a művészetben, bár néha túlzott lelkesedéssel írt azokról, akiket szeretett, különösen Arany Jánosról, úgy, hogy e miatt nem mindig megbízható krónikás, de viszont rosszat senkiről sem írt, mert a gyűlölet előtte ismeretlen érzés volt. Maga is költött verseket és írt történelmi munkákat. Sok, sok nehézség leküzdésével megírta „Nagyszalonta város monografiáját”, hiszen az 1847-iki nagy tűzvész alkalmával elégett a város levéltára. Később festegetett is. Elég jó díletáns volt. Levelezését Arany Jánossal, évről-évre fenntartotta, barátságát megbecsülte, viszont a nagy költő is, aki a Rozvány-család iránt hálára volt kötelezve, hálás szívvel gondolt rájuk.

De igen nagy érdeme volt Rozvány Györgynek, hogy a gyermekek és ifjak szívébe a művészet és irodalom iránti szeretetet beoltotta. Nővérével, özvegy Berzsek Józsefnével együtt, gyermek műkedvelő előadásokat és műsoros matinékat rendezett, igaz lélekkel munkálkodott a gyermek-lelkek és szívek nevelésén, pallérozásán. Egy ilyen matiné én szavaltam egy humoros, kedves versét. „A diva” volt a címe ennek a vidám költeménynek; még ma is el tudnám mondani, ha nagyon sárosba szorítanának. Nagyon meg volt velem elégedve az öreg ur;

ugy, hogy ezután én lettem az udvari dalnoka, én velem adatta elő a verseit, annálval inkább, mert Sebők Lajos, „a veres kántor”, nem tűrt meg a diákdalárdában; igaza volt, botfült voltam, mindig félre vittem a nótát és nem ismertem a kótát.

Nyolc-tíz éves koromban kedvet kaptam a rajzoláshoz, Rozvány György némi tehetséget fedezett fel bennem és ő adott nekem mintákat, utbaigazított, megbírált, sokszor meg is dicsért, úgy, hogy az ötödik gimnásiumban, jobban tudtam rajzolni, mint a professzorom: én tanítottam helyette a tanuló társaimat és később rajzoltam a „Borsszem Jankó”-ba. Emlékszem a legelső munkámra. Akkortájtban indult meg a „Tiszavidéki vasút”, a Theisz Eisenbahn. En lerajzoltam egy vasuti kocsit, melyre az volt felírva, hogy „Tisza V. V. — Theisz E.” Odapingáltam a képre egy parasztembert is, meg a veres kántort és a következő szöveget írtam hozzá:

— Mondja már kántor uram, mit jelentenek ezek a betűk?

— Mit jelentenek? Hát azt jelentik, hogy „Tiszának Viszket, Vakaria Theisz Elek.”

Mikor ez a munkám megjelent, az öreg Rozvány eljött a házukhoz és könyezve cirógatott és megdicsért; sőt Tisza Kálmán is jót kacagott rajta, mikor elolvasta és megtudta, hogy egy kis diák figurázta ki.

Talán nyolc éves lehettem, mikor az első verset írtam, Mátyás királyról. Szaladtam vele az én patrónusomhoz, Rozvány Györgyhez. Gyenge kis munka lehetett az, de ő figyelmesen átolvasta és magasztalta a remek költeményt, sőt valamelyik váradi újságnak is beküldte. Nem tudom mit lett a sorsa Mátyás királynak? De azt hiszem, hogy a papírkosárba került.

Ezeket a dolgokat csak azért hoztam fel, hogy rámutassak arra, mit tehet egy meleg szívű ember a fiatalság lelkével, szívével; mert a buzdító, szelíd

A váradi tennisz-verseny

A tenniszversenyek különös, friss hangulata ömlik szét a városban. Most van az ideje annak, amikor több és több fiút meg leányt látni rakettel a hónok alatt az utcán, mintha ők is versenyeznének. Ismét egy új, hosszagtartó diskurzus tárgya ez a tennisz-verseny, amikor feltűnedeznek a bajnokok éles profiljai a tennisz-sport érdekében hathatós propagandát fejtenek ki a női nem széles rétegeiben.

— Oh, Isten, miért is nem tudok tenniszezni? — tördeli a kezét egy ifju ur, a szőke bajnok miatt, akivel így sohasem kerülhet össze.

— Jövőre nekem versenyezni fogsz — szól a papa eladó leányához.

— De papa, hiszen én sohase tenniszezem. Megvernek.

— Az nem tesz semmit. Látni akarom a nevedet az újságban. Megértetted? Majd veszek neked egy olyan rakétát és kész.

Kinn, ma, az izgalom közeleg a tetőpontjához. A Sport-téren. A magyar és a román tenniszesek mérkőzést játszottak. Mi lesz? Hogy lesz? Ma délelőtt láttunk egy tréning mérkőzést, amelynél szebbet eddig — Váradon... Egy férfi páros mérkőzés. Kelemen és Lupu az egyik pár, San Galli—Göncz a másik. A két legkiválóbb magyar és román tenniszese. Egy magyar, egy román...

Kehrling, a göteburgi világbajnok Hamburgból táviratozta a versenyen való részvételét, hogy a győztesek ellen fölvegye a harcot. Kehrlinget mára várják s ha megérkezik, valószínűleg már holnap játszani is fog.

A verseny legérdekesebb számai — mint mindig — a férfi egyes és a férfi páros mérkőzések. Nem férhet hozzá kétség, hogy a győzelmeken a két budapesti, Kelemen és Götz s a két nagyszertű román játékos: San Galli és Lupu osztoznak.

A női egyes és páros mérkőzések döntői is — a versenyzők eddig tanúsított kiváló erőpróbái után — rendkívül érdeklődésre tarthatnak számot. A képességek annyira megoszlók, hogy ma még győzelmi esélyekről nem beszélhetünk.

Az eddig elért eredmények közül kiemel-

szó, sokszor többet használ, mint a szidás, vagy a dorgálás. Egy gonosz ember megronthat egy egész várost, egy egész generációt, egy jó ember megjavíthatja azt.

*

De nemcsak a gyermekek dolga, hanem a város közügyei iránt is önzetlen szeretettel érdeklődött Rozvány György. Emellett kintű gazda is volt, iparvállalatokat is létesített, a takarékpénztár alapításában is résztvett, ezenkívül ráért arra, hogy pártfogolja a művészetet és irodalmat. Ha szintársulat jött a városba, hozzáfordult a direktor és ő volt az első bérlet, sőt szindarabokat is írt, melyeket zsufolt ház előtt elő is adtak. Ha művész-ember vetődött Szabolcára, ő hozzá fordult legelőször és ő propagandát csinált, fáradozott az érdekében. Az ajtaját és szívét senki előtt be nem zárta.

Emlékszem, midőn Reményi Ede, a világhírű hegedűművész, a gimnázium nagytermében hangversenyt adott, Rozvány György és művelt lelkű nővére, Berzsekné, házról-házra jártak, mint a szinlap kihordók; kapacitáltak és verbuváltak mindenkit. Meg is lett az eredménye! Nem maradt ott üres hely és koszorúk és virágok zápora hullott Reményi Ede, ki országos körútján, ugyszólván egyedül muzsikált össze a budapesti Petőfi-szobor felállításához szükséges összeget! — A hegedű-klírály — a költő-klírálynak!

*

Bizony, bizony, lassan, lassan, kipusztulnak az olyan lelkes, szép iránt rajongó férfiak, mint amilyen Rozvány György volt; aki a maga szűkre szabott, kis városi körében irányt tudott mutatni öregnek és fiatalnak egyaránt.

En hálával és szeretettel gondolok rá, most is, mert ő volt az, aki réges-régen, ifjúságom tavaszán, első, bátorlalan és bizonytalan lépéseimnél gyámolított, jóindulatul munkára buzdított.

Legyen áldott az emléke!

kedik a fiatal Baumann győzelme Berendi ellen, aki a legjobb marosvásárhelyi játékos. Dr. Lányi (Marosvásárhely) szintén értékes győzelmet aratott Valjeanu (Bukarest) ellen, 6:1, 6:1 arányban. Dörner, az aradi favorit súlyos, váratlan vereséget szenvedett Ronetti (Bukarest) ellen.

Tegnap délután izgalmas és hosszas küzdelem után a vegyes páros elődöntőjében szép győzelmet aratott a Kelemen—Kálmáné pár, Feledi—Marton Lili pár ellen.

A verseny előreláthatólag kedden fejeződik be.

Érdekes nyílt levél

a magyar himnusz körül

Az 1921. évben szent István napkor az ungvári római katolikus templomban az egybegyűlt magyar közönség elénekelt a mise után a magyar himnusz. A cseh-szlovák államügyészség erre a rendőrszpiclik által találmánra kiválasztott néhány ungvári polgárt, köztük Korláth Endre dr., a Ruszinszkoji Magyar Pártok Szövetségének elnöke ellen is államellenes izgatás bűncselekménye címén eljárást indított.

Az eljárás eredménye az lett, hogy az ungvári törvényszék, mint elsőfokú bíróság, elítélte, a kassai tábla pedig fölmentette a vádlottakat. A per az ügyész felebezése folytán így a brünni Legfelsőbb Bírósághoz került, mely a napokban hozta meg ítéletét. Az ítélet Korláth Endre dr.-t és 11 társát 2—2 heti államfogházra és 200—200 korona pénzbüntetéssel sújtja, a per költségeiben pedig Korláth Endre dr.-t és az időközben Magyarországra kiköltözött Takács Miklós ny. főerdőtanácsost marasztalja el.

Az éppen István király napja előtt közzétett ítélet idején érkezett Ungvárra Hodzsa Milán földművelésügyi miniszter, aki e hó 17-én este a zsupanátuson a politikai pártok vezetői s általában a közélet számottevőbb tényezői részére tea-estét adott, amelyre Korláth Endre dr.-t is meghívták.

Korláth Endre azonban a meghívást nem fogadta el, hanem a Ruszinszkoji Országos Keresztényszocialista Párt hivatalos lapjában, a Határszéli Újságban nyílt levelet tett közzé Hodzsa miniszterhez és ebben a többek között ezeket írja:

— Nem az Önök által bizonyára nekem imputált sovén felfogás vezetett ez elhatározásomra, mert hiszen már egy ízben megtörtént velem, hogy a tömlőc után rövidesen miniszterelnöki teára voltam hivatalos, mint a Magyar Pártok Szövetségének ügyvezetője. Most sem tartanám magamtól elhárítónak a meghívást, ha az zöld asztal melletti politikai tárgyalásra szólott volna, mert a magyarsággal szemben föltétlenül érzem a kötelességet abban az irányban, hogy akkor, amikor a helyzet parancsolja, tehát még éjfélkor is tárgyaljak a hivatalos körökkel, hacsak egy szemernyi javulást látok elérhetőnek ezáltal.

— Azt a módot azonban, melynek megteremtéséhez a helyzet is hozzájárult némileg, hogy tudniillik előbb megkapom a kétheti tömlőcöt kimondó ítéletet s röviddel rá a miniszteri teára, tehát egy társadalmi aktushoz és nem politikai tárgyalásra szóló meghívást, — rendkívül megaláztatónak tartom magamra nézve. Mintha Önök úgy képzelnék a mi itteni helyzetünket, mint a pudli kutyáét, akin előbb korbáccsal végig hajtanak és azután szolgálatra kell neki két lábra állani.

— E rendkívül kellemetlen érzésemet még inkább fokozza a Legfelsőbb Bíróságnak az a fenti ítéletet garnírozó indokolása, amelyben — a demokráciát és a jog-egyenlőséget zászlajukra író alaptörvényekkel ellentétben — teljesen leplezetlenül befoglaltatják az az általunk már régóta keserűen érzett, de a kormányzat által folytonosan tagadott valóság, hogy e köz-

társaságban a cseh-szlovák nemzet az uralkodó nemzet. Ennek pedig természetesen következménye az, hogyha van uralkodó nemzet, akkor van és kell lennie szolgá nemzetnek is, amelynek tagját lehet előbb megütni s azután kézsókra és alázatos szolgálatra hívni.

— Fokozta kellemetlen érzésemet az ítélet indokolásának egy másik öszinte ki-jelentése is, amely a mi határozott nyugodt magatartásunk után tényként állapítja meg, hogy a magyar nemzetnek nem lehet más ellensége, csak a cseh-szlovák és hogy a magyar ember a himnusz éneklése alkalmával nem gondolhat más ellenségre, mint a cseh-szlovákra.

— Teljes őszinteséggel megállapítja a legfelsőbb ítélet indokolása azt, hogy e terület magyar lakossága a magyar nemzet akarata ellenére erőszakkal csatoltatott a cseh-szlovák köztársasághoz.

— Ilyen lelki állapotban, mint a szolgá nemzet egyik tagja, amikor elbocsátott tisztviselőtársaim négy és fél év óta éheznek, amikor a magyar gyermekek ezrei és ezrei nem képesek iskolába járni és a kulturához anyanyelvükön hozzájutni, amikor négy és fél év óta pénz és véradó ellenében ígéreteknél egyebet nem kaptunk és amikor a himnusz éneklése miatt szegény magyar tisztviselőknél a szájaiból a kenyeret viszik el, ne vegye Miniszter Ur tőlem ildomtalanul azt a régi közmondást — amit Ön bizonyára igen jól ismer, — hogy nem akarok a felettem uralkodni akarókkal egy táblól cseresznyét enni mindaddig, míg a tárgyaló asztalnál nem tisztáztuk nemzeti, politikai, kulturális és gazdasági kérdéseinket és a teás csészéhez mint egyenlőjü állampolgárok nem ülhetünk le.

Meg akarták vesztegetni az aradi rendőrprefektust

Mozifilmre való rövid deklatívdráma játszódott le szombat este egyik aradi bankban. A kép annál érdekesebb, mert annak egyik főszereplője Gritta Ovidiu rendőrprefektus, akinek jóakarátát több letartóztatott egyén érdekében hatalmas köteg pénzekkel akarták megvásárolni.

Az történet ugyanis szombat délután, hogy egy ur megjelent Gritta rendőrprefektusnál, akinek arra kért, hogy több letartóztatásban levő egyént bocsásson szabadon, hivatkozva azok megrongált egészségi állapotára és arra, hogy vagyoni viszonyaik kellő garanciát nyújtanak, hogy szökésüktől tartani nem kell. Ennek el-lenszolgáltatásaként 200.000 lelt helyez letébe az egyik aradi banknál az ő rendelkezésére.

Gritta rendőrprefektus színlag belement a dologba. Este hét órakor magához véve Jancu Traian és Giurgiu rendőrkommiszárokat, elment a bankba. Előzőleg azonban hivatalosan megvizsgáltatta magát a rendőrtisztviselőkkel annak megállapítása végett, hogy nincs nála pénz. Ezután a két rendőrtisztviselő a kijelölt rejtekhelyen elhelyezkedett és a rendőrprefektus megjelent a bankban, ahol felvette a letébe helyezett 200.000 lelt. Adott jelle a rendőrtisztviselők elő jöttek rejtekhelyükről, be-mentek a bankba, ahol a rendőrprefektus az ő jelenlétében lefoglalta a 200.000 lelt. A megindult vizsgálat megállapította, hogy a kérdéses bank, illetve annak tulajdonosa az egész ügyben csupán a jóhiszemű közvetítő szerepét játszotta.

Aradról jelentik: Gritta Ovidius rendőrprefektust, a nagy olakai marhacsempészet eltussolása érdekében akarták megvesztegetni. Dr. Singer ügyvéd jelent meg Grittánál és sógora, Nemes Géza többszörös milliomos nevében ajánlott fel 200.000 lelt, ha a csempészt elcsíptetik.

* Meglepetést kelt az a nagymennyiségű női divat és vászonáru, mely a Körös-parti Áruházba érkezett, melyeket feltűnést keltő olcsó árakban bocsát eladásra. Tisztviselőknél árkedvezmény.

Letartóztatott nagyváradai sertéskereskedő

Nagy feltűnést keltett Nagyvárad kereskedői köreiben, hogy a rendőrség szerdán délután Winter Géza ismert sertésbizományost letartóztatta. Winter Gézát az aradi rendőrség kategorikus megkeresésére idézték fel és tartották fogva. A nagyváradai rendőrség nem tudott az intézkedés okáról és csupán a megkeresésnek tett eleget. Winter Gézának sejtelmé sem volt, hogy miért tartóztatták le.

A rendőrség Winter Gézát tegnap átkísértette Aradra. A Nagyvárad aradi tudósítói érdeklődött Aradon a rendőrségen Winter Géza sorsa felől, de ott minden felvilágosítást megtagadtak.

Természetesen kombinációk indultak meg a nagyváradai kereskedő letartóztatásának oka felől és sokan úgy vélték, hogy talán az ottlakai nagy vámcsempészség ügyébe volna belekeverve. Tudvalevő, hogy az aradmegyei Ottlaka községben mintegy 150 marhát csempészték át magyar területre azzal az ürüggyel, hogy a marhák a repatriáló Zselénszky Róbert gróf tulajdonai és a grófnak meg van erre az engedélye. Kiderült azonban, hogy a grófnak semmi köze az átszállított marhákhoz. Ebből az ügyből kifolyólag számos tekintélyes kereskedőt és ügyvédet letartóztattak Aradon. Hogy Winter Gézának szerepe lenne ebben az ügyben, egyáltalában valószínűtlen és így alaptalan ez a kombináció. Különben is — mint tudósítónk telefonálja — az aradi ügyészség tegnap Nemes Géza kereskedőt, Pataky marhabizományost, Verseanu helyettes vámfőnököt és még 15 gyanúsítottat szabadlábra helyezett, mert megállapította, hogy nem csempészségről, hanem csupán vámkihágásról lehet szó.

Előrelátható, hogy Winter Gézát is el fogják bocsájtani még akkor is, ha valóban a csempészségi ügybe keverték volna bele.

Lapzártá után jelenti a Nagyvárad aradi munkatársa, hogy Winter Géza nagyváradai kereskedő letartóztatása azért történt, mert a nyomozás során olyan adatok merültek fel, hogy az aradi csempészségársaságnak Winter Géza adta a hamis permiszket. Wintert Aradról Bukarestbe szállítják, ahol szintén kihallgatják a hamis permiszek ügyében. Hamis permiszek miatt tartóztatták le ugyan ebben az ügyben Zémó Gusztáv aradi mészáros is.

Értesülésünk szerint ugyanebben az ügyben még egy nagyváradai sertéskereskedőt, kinek nevét nem adta ki a rendőrség, letartóztattak és a tegnapi nap folyamán szintén Aradra kísérték át.

A konjunktura herceg

Odescalchy herceg körlevele

A szlovenszkoí magyar lapok nagy néltatlankodással foglalkoznak Odescalchy Livius herceg körlevelével. A körlevelet a nemes herceg a régi magyar nemességre intézi. Ebben leírja, hogy a magyar nemesség helyzete a cseh-szlovák köztársaságban ma tűrhetetlen. Ez ellen azt az orvosságot ajánlja, hogy a magyar nemesség térjen vissza a tót nemzetbe.

— A szlovenszkoí régi magyar nemesség — írja a konjunktura-herceg a nemesekhez küldött meghívójában — nem magyar, hanem, amint azt alapos történelmi kutatás bebizonyította, szlovák eredetű és csak a magyar királyoknak, akik nekik is szlovák nemességük mellé még a magyar nemességet is adományozták, vagy a szlovenszkoí nép alsóbb osztályából a nemességbe fölemelték, voltak lekötelve. Szlovenszkoí megszűnven Magyarországhoz tartozni és miután Magyarország 1918-

ban köztársasággá lett kikiáltva, így a jogfolytonosság és vele a lekötöttség is megszűnt. Nem lehet tehát hazaárulásról, köpönyegforgatásról szó, hanem igenis csak egészséges opportunizmusról, ha a szlovenszkoí régi magyar nemesség, tévedését belátva, most, az utolsó órában, nyíltan és utógondolat nélkül csatlakozik a szlovák nemzethez, amelyből eredt, jóindulattal befogadását kéri s így hozzájárul a szlovák nemzet társadalmi strukturájának helyreállításához.

Midőn én, egykori indigenátussal bíró volt mágnás, aki azonnal és véglegesen az új államhoz szegődtem és a „Narodna Rada” tagjává lettem, ma Uraságodat egy a stubnai fürdőben f. é. szeptember 2-án megtartandó értekezletre meghívni bátorodom, ezzel alkalmat akarok nyújtani arra, hogy az ott előadandó történelmi kutatások eredményeiről meggyőződést szerezhessen és ősi szlovák eredetéhez méltó elhatározásra morális erőt merithessen. Ném titkolhatom el azonban azt sem, hogy ha közönyösség, vagy ellenséges indulat engem megakadályozna abban, hogy az aranyhidat, amelynek megépítésén most fáradozom, a volt magyar nemesség javára és jövőbeli boldogulására megteremtsem, csak magára vessen ezen igen megbecsülésre érdemes osztály, ha ezentul is és pedig véglegesen a szlovák nép részéről bizalmatlanságot, sőt talán ellenséges indulatot lesz kénytelen tapasztalni, a cseh-szlovák köztársaság minden szerve részéről pedig mint nem megbízható állampolgár fog tekintetni, ügyei közönnyel vagy ellenséges indulattal fognak kezeltetni saját legnagyobb kárára, de a szlovák nemzet jövőjének ártalmára is.

A szlovenszkoí magyar lapok gunyosan tárgyalják a hirtelen szlovák öntudatra ébredt herceg levelét és kijelentik, hogy a magyar nemességre egyáltalában nem jelent veszteséget, ha Odescalchy herceg többé a soraiba nem tartozik.

Marcus István beszéde Parlasi szinigazgató ellen

A rövidesen megtörténő kapunyitástette aktuálissá, hogy Parlasi igazgató egy szinügyi bizottsági ülés összehívását kérje. A szinügyi bizottság csütörtök délután össze is ült, hogy határozzon a szinidirektor beadványai felett. Parlasi arra kéri a várost, hogy a megszorított terhekből valamit vállaljon magára. Kéri a fűtést és világítást, a technikai személyzet fizetésének folyósítását és a helyárak 40—50 százalékos emelését.

A beadványt Dejeu kulturatanácsos terjesztette elő. Marcus István volt az első hozzászóló:

— A miniszter — mondotta — a koncesszió kiadásáról nem értesítette sem a várost, sem a bizottságot. Nem fixiroz semmit, nem intézkedik semmiről. Nincs tisztázva a szinigazgató szerepe a román társulatokkal szemben, sőt az is

kétséges, hogy Parlasi a városi színházat kapta-e meg egyáltalán s nem egy teljesen szabad koncesszióról van szó.

Azaz helységről a miniszter nem intézkedik. A beadvány egy másik pontja az új tagokra vonatkozik. Idegen tagokat szerződött Parlasi, a színház tagja csak román állampolgár lehet. Szerződés kötésre sem tehetünk előterjesztést, csak ha ismerjük az összes részletkérdéseket. A szinügyi bizottság feladata, hogy átvizsgálja a színház programját. Ahogy Parlasi ismeri, ebben nem lehet sok új s ő is csak annyit tehet hozzá, hogy a multhoz képest jobban kell forszírozni a román fordításokat.

Marcus István felszólalása kinos impressziót keltett, mert hiszen rajta kívül

senki se kételkedik abban, hogy Parlasi a nagyváradai koncessziót kapta meg, mely a Regina Mária színházra szól.

Marcus még propozíciókat tesz a színház átépítésére, illetve a diákhelyek átvezetésére vonatkozólag. A diákhelyek ülőhelyek lesznek.

Hosszabb vita afölött indul aztán Tulbure és Samarineanu felszólalására, hogy Dejeu tanácsos milyen jogon vesz részt a bizottsági tanácskozásokban. A városi szabályrendelet lefordítását követelik, hogy a szinügyi bizottság tagjai tisztába jöjhessenek feladatukkal.

Kelen Béla a színházlátogató közönség nevében tart karakán beszédet, a meddő viták félretevésére hívja fel a bizottságot. A kormány nemrég Nagyváradon megjelent vezetőállású férfiai jelentették ki, hogy szabad tereget adanak a színházi kulturának. Két román vendégművészt extázissal ünnepelt a nagyváradai közönség, mely ezzel megmutatta, hogy a művészetben nincsenek elválasztó határok. Megadja Parlasi kérését, ha kell, külön adó formájában is.

Catana prefektus indítványára a szinügyi bizottság úgy határoz, hogy tekintettel a sürgősségre, 3 napon belül nézzék át a szabályrendeletet és az újból összeülő bizottság akkor tegyen előterjesztést a szinidirektor beadványait illetőleg.

ÜDONSÁGOK

Vasárnap
délután 5 órakor
NAC
Egyetértés
Pásztor Bertalan
serleg döntő-mérkőzés

Lapunk vasárnapi száma 3 lei

A nagy papírdrágaság folytán lapunk vasárnapi számának árát kénytelenek voltunk augusztus 26-tól kezdve

három leire

felemleni.

Két hír

fekszik előttünk, két kis pesti hír, de hozzátta volna a táviró bármely közép-európai fővárosból. Az enyvszagu táviratflecken egymás mellé sodorta őket a végzet és egymáshoz is tartoznak. Egymást magyarázzák ki és teszik érthetőbbé. Az első hír ezt mondja: Az Arvizsgáló Bizottság a MAV. tarifaemelésé folytán hozzájárult a felémelt új szén- és faárakhoz. A tej 620 koronáról 860-ra emelkedett.

A másik hír így szól:

Az Életuntakat Védő Iroda kimutatása szerint az elmúlt két nap alatt huszonnyolcan követtek el öngyilkossági kísérletet Budapesten, melyből kilenc halállal végződött. Vallomásokból és hátramaradt levelekből megállapítható, hogy huszonhét esetben a nyomor vitte öngyilkosságba az embereket. Az öngyilkosok között igen sok a fiatalok.

Ez a két hír nem bír el több kommentárt.

* Nagyváradon állítják fel az első csavargó-telepet. Pilát Mircea, a kolozsvári népjóléti rezsor vezérfelügyelője Nagyváradon járt s a csavargótörvény végrehajtása után érdeklődött. A csavargótörvény

alkalmazása, mint ismeretes, azért szenved halasztást, mert a gyűjtő céljaira ki-
szemelt kolerás pavillon átadását a főor-
vos megkezdte. A tiszt főorvost siker-
ült meggyőzni arról, hogy a barakok más-
célra való használata nem hátráltatja a
közegészségügy érdekeit, ezért felebezé-
sét visszavonta. Ezzel minden akadály el-
hárult a telep felállítására. Föder nép-
jóléti tanácsos bőven ismertette a helyze-
tet a vezérfelügyelő előtt, aki kijelentette,
hogy a kormánynál közbenjár, hogy első-
sorban Nagyváradon induljon meg az új-
szerű üzem, mely humánus eszközökkel
megtisztítja a várost az élősdiectől. Azok,
akik munkaképtelenek s valóban eltartásra
szorulók, tekintélyes segínyt kapnak, vagy
ha családtalanok, a szegényházakban he-
lyezik el őket. A dologkerülőket az állam
fogja munkatelepein kényszermunkára.
Hogy visszaélés se történhessen, rendő-
rvisi vizsgálat alapján a járásbíróhoz
za meg 24 óra alatt az ítéletet. A csavargó-
telepek ellenőrzése és adminisztrációja a
rendőrség feladata, a költségek az államot
terhelik.

* **NAC—Egyetértés** serleg döntő mér-
kőzés lesz vasárnap délután 5 órakor a
Pásztor Bertalan serlegért. A mérkőzés
iránt oly óriási érdeklődés nyilvánul meg,
amire a rég mult időkben sem volt példa.
Az esélyek teljesen egyenlők és így ezen
mérkőzésen dől el, hogy kinek a birtoká-
ban marad az idén a serleg. Jegyek előre
válthatók Balogh János-cégnél és a Hellás-
ban.

* A Cion-templomban az istentisztelet
péntek este negyed 8 órakor kezdődik.

* **Házról-házra** írják össze a tankötele-
seket. Tanfelügyelői rendeletre megkez-
dették a nagyváradai tankötelesek összeírás-
át. Az összeírást ötven tanító végzi és tíz
nap alatt fejezi be.

* **Halálozás.** Gyapay József keres-
kedő és családját súlyos gyász érte, fiacs-
kája, Lacika 13 hónapos korában elhunyt.
Temetése ma, pénteken délután fél 5 óra-
kor lesz a keskenyutcai gyászházból.

* **Zsurzsutz Demeter** vasuti tiszt ne-
je, szül. Eperjesy Rózsa 42 éves korá-
ban elhunyt. A hágó-uti gyászházból pén-
tek délután 3 órakor temetik.

* **Református harangszentelés** Váras-
fenesen. E hó 19-én, vasárnap a Belényes
melletti Várasfenes községnek szép egyhá-
zi ünnepélye volt, melynek keretében szen-
telték fel a református hívek által a hábo-
ru folyamán katonai célokra elvitt egyik
harang helyett beszerzett új harangot. Az
ünnepélyre szép számban jelentek meg a
környékbeli falvakból és Nagyváradról is.
Az ünnepély d. e. 10 órakor kezdődött a
hívekkel zsufolásig megtelt templomban,
hol Balogh Mátyás, zserendi lelkész tartott
megható beszédet. Az istentisztelet után a
templom udvarán az egybegyűlt hívek és
közönség előtt Juhász András volt várad
segédlelkész jelenleg várasfenesi lelkész
tatott magas szárnyaasú beszédet, mely-
nek keretében kiemelte, hogy ez a harang
szimboluma legyen annak, hogy a váras-
fenesi kálvinista magyarok továbbra is itt
akarnak élni, mádkozni és dolgozni. A dél-
után folytatódó ünnepélyen Gargya Géza
nagyváradai segédlelkész szavalt nagyha-
tással. Este bankett fejezte be a lélek-
emelő egyházi ünnepélyt.

* **A kifosztott lakás.** Taussig Róbert
tegnap megjelent szerkesztőségünkben és
kijelentette, hogy az ő lakását Jámor La-
josné fosztotta ki és ezt — ugymond — a
vizsgálat is megállapította. A való tény-
állást a bíróság fogja eldönteni és így to-
vábbi nyilatkozatoknak nincs helye.

* **Letartóztatás** hamis koldulási enge-
délyért. A velencei államrendőrség letar-
tózta Fónagy János kereskedősege-
det, aki koldulási engedélyt írt magának és

azzal végig koldulta Nagyváradot, Aradot
és Temesvárt. Mindenütt rokkant tüze-
főhadnagyként szerepelt. Most egy bőrlő-
pással kapcsolatban állította elő a rendő-
ség és apró kis üzemeiért megindult elle-
ne az eljárás.

* **Acélhang-mulatság.** A Nagyvárad
Vasöntöde és Gépgyár r.t. „Acélang” dal-
köre f. hó 26-án vasárnap délután 4 órai
kezdettel tartja nagy műsoros dalestélyét
a Karger-féle vendéglőben. A műsor kere-
tében az Acélhang-műkedvelők legjobbjai
szerepelnek, azonkívül egyik kiváló foot-
ballista kuplékkal lép fel. A kolozsvári
„Törekvés” dalkört is sikerült megnyerni
arra, hogy egy néhány kiváló számmal sze-
repeljen az estélyen. Műsor után tánc lesz
reggelig, közben lehet konfettizni és szer-
pentinnel dobálódzni. A tombolán sok ér-
tékes tárgyat nyernek, akik mernek. Szép-
ségverseny is lesz. Az estély tiszta jöve-
delméből az országos versenyen felmerülő
költségeit fedezi a dalkör, miért is felül-
fizetéseket köszönettel elfogad és hírlapi-
lag nyugtáz. Belépő-jegy ára személyen-
ként 15 lei, családijegy ára három személy-
re 30 lei vigalmi adó nélkül.

* **Sarkadi Aladárt,** a közkedvelt komi-
kust sikerült megnyerni az Atlantic nyári
mozi áldozatkész igazgatóságának egy na-
pi vendégszereplésre. A művész ma, pént-
eken lép fel teljesen új számokkal mozi
műsor keretében rendes helyárok mellett.
A Sarkadi-est műsorát lapunk más helyén
közöljük. A Sarkadi-estén színre kerül a
„Tűz” című 4 felvonásos filmdráma is a
főszerepben a világhírű Signorel és Ivette
Andrejor. A kettős műsor dacára a hely-
árok rendesek. Előadás kezdete 9 órakor.

* **A református dalárda szeptemberi**
mulatsága. A Nagyvárad Református Egyház
kebelében működő református dalárda f. évi
szeptember hó 2-án a Karger-vendéglőben mű-
soros estélyt rendez, melyre nagyban folynak
az előkészületek. A rendezőségnek sikerült
megnyerni Lovassy Andor nyug. alispánt,
az ismert publicistát és író, aki felolvasást
fog tartani az estély műsora keretében. Aktuá-
lis kuplék, énekszámok és magánszámok fog-
ják tarkítani a műsort, mely után tánc fog
következni a reggeli órákig. A város református
lakossága, de valláskülönbőség nélkül az egész
polgárság, örömmel várja a jótékony célú estély
megtartását.

* **Szőke Szakál** társulata ma, péntek
este intim estét tart a Bonbonnierben
szenzációs műsorral. Melynek keretében
fellépnek Szőke Szakálon kívül Sándor Jó-
zsef, Andai Henrik, Gonda Ernő, Papir
Gyurka, Kardoss, Schratt, Teleki, Rákossy
és Dániel István. A nagyszerű Borszéki-
Constant-Lucy-trió, Dragomir duo és a
kitűnő Éva és Willy új számokkal szere-
pelnek a gazdag műsoron. Holnap heti pre-
mierként tart az együttes.

* **5 lei egy liter** tiszta asztali bor a
Népszövetségi Hangyánál. Nem tagoknak
6 lei.

* **Elsőrendű házikoszt** kihordásra is
kapható Szacsvay-utca 36., ajtó 3.

* **Tűzifa kedvezményes árban** házhoz
szállítva, megrendelhető a Népszövetségi
Hangya irodájában (Szilágyi D. u. 5. sz.)

* **Zongora-iskolák, hegedű-iskolák,** is-
kolai gyakorlatok minden hangszerre, va-
lamint minden kotta megkapható a Hege-
dűs Hírlapiroda zeneműosztályában.

* **Kabát, kosztüm, öltöny és ruha-**
szövet bevásárlásainál nézze meg a Körös-
parti áruház szövettömégének választékát,
melyhez hasonló csak fővárosi nagy áru-
házak nyújthatnak, hol az árak olcsóbbak,
mint bárhol.

* **Kirándulásnál** nélkülözhetetlen a
Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápo-
lója. Ugyeljünk a Diana névre.

LEGUJABB

A teljes anarchia veszélye fenyegeti Németországot

Berlinből jelentik: A kancellár tegnap
este fontos tanácskozást tartott a pártok
vezetőivel. Kijelentette, hogy a kormány
mindent megtesz az összeomlás elkerü-
lésére.

Mindenki tudja, hogy ez a kormány
Németország utolsó alkotmányos
kormánya, mely ha megbukik, a tel-
jes anarkianak ad helyet. Ezért
kész diktatorikus eszközökhöz is
nyulni.

A pártok vezetői mindenben hozzájá-
rultak az előterjesztésekhez.

MOZI

— Ön csak egy előadásért fizet, való-
sággal azonban két teljes műsort lát; és
pedig korunk két legnagyobb filmszínész-
nőjét, Pola Negrit és Henny Portent cso-
dálhatja egy estén. A Traviata című ope-
rának a megfilmesítése, a Vera Violetta
című 5 felvonásos dráma kerül színre a fő-
szerepben Pola Negrivel és Várkonyi Mi-
hállyal. Ezt megelőzi a „Csókvasár” című
4 felvonásos vígjáték, melyben Henny Por-
ten és a közönség kedvenc Dodd Bobbyja
nyújtanak kitűnő alakítást. A 9 felvonásos
óriás műsor ma, pénteken, látható utol-
jára a Dorian Filmszínházban.

— Az Apolló moziban ma, pénteken
csak egy napig A szerelem rabszolgája cí-
mű dráma kerül előadásra. Az izgalmas
szerelmi történet főszerepét Douglas Fair-
banks játssza. Előadás kezdete 6 és 9 óra-
kor.

Dinamo 110 Volt, 40 K. W. egyenáramú
Egyesült Elekt. R. T. gyárt-
mányu, 4 sarkos, teljes kapcsolótábla
berendezéssel, keveset használ
eladó
Megtekinthető: Stern Béla géptechnikuskánál,
Strada Avram Iancu No. 18. Oradea-Mare.

Schwarzen Lajos

urú mabó

Str. Poșta (Urú-utca) 5

Puha ólmol

keres megvételre a

Sonnenfeld Adolf nyomda Rt.

Szilágyi Dersó-utca 6. sz.

Tőzsdei Jelentések

Zürich, augusztus 23. (Nyitás.) Berlin 0000105, Newyork 55350, London 2519, Páris 308750, Milano 2380, Prága 1620, Budapest 003 és egynyolcad, Bukarest 260, Bécs 0007775.

Bukarest, augusztus 23. Páris 1255, Berlin 85, London 1015, Newyork 228, Milano 980, Zürich 41, Wien 33, Prága 680, Budapest 160. — Márka 120—140, font 1020—1030, frank 1250—1260, svájci frank 40—4150, lira 960—980, dinár 225—230, dollár 223—226, osztrák 34—35, magyar 80—90, sokol 660—670.

Budapest, augusztus 23. Hivatalos árfolyamok: Francia frank 1085—1121, Páris 1070—1106, Belgrád 200—2100.

A többi kurzusok változatlanok.

Zürich, augusztus 23. (Zárlat.) Berlin 0000103, Amsterdam 218, Newyork 55325, London 2521, Páris 3110, Milano 2320, Prága 1620, Budapest 003 és egynyolcad, Belgrád 580, Bukarest 260, Varsó 00023, Wien 0007775.

Budapest, augusztus 23. A budapesti értékpapírpiacl záratai: Magyar Hitel 745000, Osztrák Hitel 180000, Angol-magyar 126000, Leszámitoló 185000, Agrár 90000, Magyar-Olasz 69000, Hazai bank 356000, Salgótarjáni 725000, Rimamurányi 185000, Közuti 41000, Déli vasút 140.100, Államvasút 570000, Hermes 81000, Ingatlan 75000, Kereskedelmi 1.410.000, Bosnyák Agrár 75000, M. Ált. Takarékp. —, Borsod Miskolci 270000, Concordia 112000, Első Budapesti 231000, Első Budapest 231000, Gizella 125000, Hungária 128000, Beocsini 875000, Északmagyar 25000, Ezst Szászvári 440.000, Kohó 950.000, Drascei 300000, Hungária 570.000, Alumínium 225000, Phöbus 61000, Magnezit 220000, Kőszén 2.625.000, Urikány 120000, Adria 725000, Levante 82000, Tröszt 170000, Csáky 66000, Fegyver 1.125.000, Ganz 23.000.000, Ganz Villam. 2.000.000, Láng 225000, Lip-ták 45000, Schlick 87000, Atlantica —, Baróti 26000, Lámpa 625000, Guttmann 480000, Klotild —, Cukor 3.200.000, Östermelő 42000, Gummi 242000, Vasút Forgalmi 22000, Mv. Petr. 90.000, Nasici 210000, Neusloss 265000, Orsz. Fa 200000, Győri Olaj 155000, Szlavoniai Fa 10.0000, Kartin 134000, Ujlaky 175000, Villányi 47000, Angolbank —, Teudloff 130000, Wörner 42000, Lignum —, Zabolai 242000, Ker. és Hitel. 57000, Egy. Takp. 24000, Bössemann 76000, Schuller 93000, Papir 72000, Boni 115000, Malomsoky 28000, Zentaroskányi 26000, Rézbányai 25000, Egisz 52000, Földhitel 390.000, Merkurbank 46000, Merkur fa 19000, Viktoria 340000, Ocean 57000, Pálfalvy 135000, Coburg 60000, Glóbus 58000, Danica 145000, Belvárosi 71000, Györffy 95000, Flóra 240000, Borsodi szén 435000, Mezőgazd. —, Höffer 210.000.

Modern kölcsön könyvtár

10 leiért egy héten át bármennyi könyvet olvashat a

HEGEDÜS HIRLAPIRODA
kölcsonkönyvtárából.

PAPIRHULLADÉKOT

bármily mennyiségben
vesz: **SONNENFELD**
A. R.-T., Str. Princut Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6. szám alatt.

MODERN és KLASSZIKUS MUZSIKA TÁNC OPERA OPERETT
KOTTÁK CSAK A
HEGEDÜS HIRLAPIRODA
ZENEMUOSZTÁLYÁBAN

HIRDETÉS-ARJEGYZÉK
NYOMTATVÁNY NÁL
KELTÉSÉ
MŰVÉSZI KIVITELBEN KÉSZÜLT
KÖNIG & BAYER
ORADEA-MARE • Str. Princut Carol 6

Ma már mindenki tudja, hogy szózott táblás

szalonna és l-a disznózsir

a legolcsóbb napi árban, pontos és szolid kiszolgálás mellett

Aczél Sándornál

sze ezhető be.

Iroda Deák F.-u. 5. — Telefon 9 22 sz.

A kolozsvári CZELL-SÖRGYAR SÖREI:

a HERCULES-tápsör
világos MONOSTOR-sör

a VEZETO MARKÁK, mert utólérhetetlen minőségűek.

Aki jó sört akar inni, csak ezeket kérje mindenütt!

Főraktár: „ORIENT” IPARI és KERESKEDELMI R. T.
Oradea-Mare—Nagyvárad, Str. Gilányi 5-7.

TELEFON 3-98

Lloyd 1878

TELEFON 3-98

INGYEN!

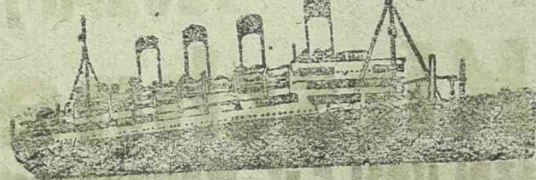
Eladó
Házát
Földjét
Szőlőjét
Üzletét
Lakását
Butorozott szobáját

INGYEN!
vagy ingóságait jelentse be irodánkba
„ARDEAL” Str. Postel (Uri-u.) 8.

szám alá, minden díjazás nélkül sürgősen és diszkrétan közvetítjük. —
Meghívásra személyesen megyünk.

INGYEN!

CUNARD LINE

HOLLAND KIRÁLYI LLOYD

EUROPA
EUROPA
EUROPA

ESZAK-AMERIKA
KANADA
DEL-AMERIKA

ELSŐ OSZTÁLYU LUXUS ÉS GYORSGŐZÖSÖKKEL

Behajózás: HAMBURG, CHERBOURG és AMSTERDAM-ból

További felvilágosítástért forduljon a CUNARD LINE-be,

BUKAREST, CALEA VICTORIEI, 40

CSERNOWITZ, STR. REGELE FERDINAND, 48

ÁTKELÉS AMERIKÁRA 9. MÁJ. ALATT

TEMESVÁR, BOULEVARDUL CAROL, 40
CHISENEV, MICHALOVSKAIA, 36

